

*Айвазян О.Б.
м. Хмельницький*

**НАВЧАТИ, ТВОРИТИ, ВІДДАВАТИ ЛЮДЯМ:
ДО ЮВІЛЕЮ ДОКТОРА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА М. П. ВОЙНАРЕНКА**

*Пролітають, як роки,
Зорі в чистім небі,
А всім людям на землі
Трохи щастя треба,
Трохи радості й добра,
Трохи хліба й пісні,
І щоб кожному зоря
Усмінулась, звісно!*

М. П. Войнаренко [7, с.41]

Почесно і водночас складно писати про непересічну людину, хоча й знаєш її давно, береш разом з нею участь у різноманітних заходах університету – наукових, навчальних, мистецьких, спортивних, просвітницьких, досліджуєш її наукову та видавничу діяльність... Складно, бо вже багато сказано і написано про життя талановитого вченого, педагога, поета, ім'я якого давно вже увійшло не лише в історію Поділля, України, а стало відоме далеко за їх межами...

Михайло Петрович Войнаренко – знаний в Україні та за кордоном науковець, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, дійсний член Академії економічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, голова спеціалізованих наукових рад К 70.052.01 та Д 70.052.01 по захисту кандидатських і докторських дисертацій з економічних наук при Хмельницькому національному університеті, проректор з науково-педагогічної роботи, перший проректор Хмельницького національного університету – вишу, з яким пов'язане все його життя, починаючи зі студентських років (тоді це був Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування, який закінчив з відзнакою) і до цього часу.

Докладна інформація про М. П. Войнаренка, його наукові здобутки, звання, відзнаки розміщена у Вікіпедії [3], на Інформаційному порталі НБУВ «Наука України: доступ до знань»: Науковці України. [4], енциклопедичних виданнях [1, 9], в краєзнавчих БД «Науковці Хмельниччини» та «Доктори наук, професори ХНУ» [5], покажчиках ОУНБ [2], ювілейних

університетських виданнях, неодноразово представлялася на сторінках ЗМІ, наукових та науково-популярних журналів тощо. Відображена в цих виданнях і різнобічна громадська діяльність Михайла Петровича, який змолоду займав активну життєву позицію.

Інформацію про наукову діяльність провідного подільського вченого вже майже 30 років збирає й університетська бібліотека, з якою він активно співпрацює. Результатами цієї роботи стали біобібліографічні покажчики 2000, 2006 та 2010 років видання. Четвертий випуск покажчика підготовлено та видано до 70-річного ювілею М. П. Войнаренка, відзначеного в липні 2020 року. У покажчику зібрані й систематизовані основні відомості про життя науковця, представлені матеріали, що відображають його педагогічну, наукову і творчу діяльність, висвітлюють внесок у розвиток вітчизняної освіти та рідного університету [8].

Зокрема, під керівництвом Михайла Петровича виконано 40 держбюджетних госпдоговірних наукових тем, що підтверджує зв'язок його наукових досліджень з практикою та сприяє економічному розвитку нашого краю. На базі досліджень ученого в університеті створено наукову школу з наступних проблем: реформування економіки України і її регіонів на засадах кластерних технологій; розробки засад інституційної та інформаційної політики держави; удосконалення систем управління господарськими об'єктами у промисловості та сфері послуг; моделювання соціально-економічних систем на мікро-, мезо- та макрорівнях; розробки концепцій залучення інвестицій та впровадження інновацій у регіональну економіку; формування стратегій економічної та енергетичної безпеки держави; покращення фінансових показників діяльності підприємств та системи оподаткування; вдосконалення систем регулювання ринку праці; трансформації національної системи обліку та аудиту до міжнародних стандартів.

Під керівництвом М. П. Войнаренка підготовлені і захищені 40 кандидатських та 7 докторських дисертацій. Учений опублікував більше 500 наукових праць, зокрема, 60 наукових монографій та розділів у колективних монографіях (з них 11 одноосібних); 14 підручників і навчальних посібників; 9 брошур з результатами наукових досліджень; 15 статей опубліковано в журналах, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science (індекс Гірша - 3); більше 200 статей надруковано у фахових періодичних виданнях, що індексуються в базах даних Google Scholar, Index Copernicus та інших (h-індекс - 18); десятки книг та статей опубліковані за кордоном. Його монографія «Кластери в інституційній економіці», видана у 2011 році, на Всеукраїнському конкурсі наукових монографій з економічної теорії, який проводився Всеукраїнською асоціацією політичної економії спільно з НАН України, отримала Першу премію. Ця монографія була перевидана 2013 року російською мовою в Санкт-Петербурзі

(Росія) й стала лауреатом конкурсу на кращу наукову монографію в Росії за 2013 рік, до кінця 2014 року вийшла з друку її англomовна версія у Польщі, а у 2018 році була перевидана в Німеччині. В освітньому та науковому просторі не лише України, але й світу наш університет сьогодні знають, завдячуючи, зокрема, активній міжнародній діяльності Михайла Петровича та його науковим працям [8, с.9-10].

Варто зазначити, що більшість видань Михайла Петровича знаходяться у фонді та базах даних університетської книгозбірні й користуються попитом серед читацької аудиторії. З метою представлення наукового доробку науковця в бібліотеці неодноразово проводилися за його участю зустрічі зі студентами, презентації окремих видань, презентувалися виставки праць, наразі до ювілею вченого створена віртуальна виставка.

Немає сумніву, що наукова та громадська діяльність ювіляра стане темою ще не однієї статті, але важливо відзначити Михайла Петровича ще й як педагога, який окрім навчання студентів та підготовки науковців докладає багато зусиль до виховання молоді, опікується її майбутнім. Саме він на початку 2002-го року активно підтримав запровадження програми «Молодий спеціаліст ХХІ століття», яка впродовж десяти років діяла в бібліотеці. У рамках програми відбувалися різноманітні події: виставки, презентації, конкурси, засідання круглого столу, ток-шоу, анкетування, тренінгові заняття з самопрезентації, ділові ігри, науково-практичні семінари, а участь в них першого проректора в особі Михайла Петровича сприяла популяризації кращих видань студентів і науковців в університеті та за його межами. Як керівник кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Михайло Петрович вперше організував презентацію її видань, зокрема колективної монографії «Системи обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики». Особливо цінним проектом у рамках програми був «День кар'єри», в якому брали участь випускники університету і роботодавці, що мало неабияке значення для майбутніх спеціалістів. Це сьогодні працюють агентства з працевлаштування, зокрема й в університеті та в інтернеті, а тоді ця робота тільки починалася. Участь студентів у цих заходах дала їм можливість не лише поспілкуватися та отримати поради професорсько-викладацького персоналу університету, юристів, менеджерів з працевлаштування, лідерів міста, особистостей, які вже досягли життєвих вершин, але й запозичити корисне для себе, взяти участь у різноманітних конкурсних проектах.

Багато років поспіль Михайло Петрович приділяє увагу великому спектру питань виховної роботи – від адаптації першокурсників до навчання в університеті, проживання в гуртожитку, культури поведінки до формування здорового способу життя, проведення різноманітних культурних, спортивних та просвітницьких заходів тощо. Постійними помічниками

виховного процесу завжди були й університетський культурний центр та наукова бібліотека. Останнім часом до цієї роботи активно підключилося студентське самоврядування університету та студентський літературний театр «Глорія», запровадивши нові форми та методи роботи, зокрема перфоманси, флешмоби, сторітелінги, дебати та багато інших. Незважаючи на зайнятість, перший проректор знаходить час на спілкування зі студентами на різноманітних заходах та проєктах бібліотеки, як-от: «Читання книги та її популяризація в НБ ХНУ», «Шевченкіана» та багато інших.

Михайло Петрович завжди є бажаним гостем і в обласній універсальній науковій бібліотеці, і на радіо, і на телебаченні, де надає інформацію з економічних та наукових питань, мотивує абітурієнтів до вступу в Хмельницький національний університет, який безупинною та наполегливою працею допоміг зробити найкращим вишем на Поділлі.

Слід зазначити, що вчений всіляко сприяє розвитку ресурсної бази рідної книгозбірні не тільки як автор, а й як дарувальник. З останніх надходжень до бібліотеки варто відмітити колективну наукову монографію за науковою редакцією М. П. Войнарєнка «Кластери в економіці України», в якій більше 1000 сторінок присвячено кластеризації: проаналізовано світовий досвід кластеризації, дається обґрунтування можливостей та перспектив подальшої реалізації кластерних моделей і технологій в економіці України. Загалом за сприяння Михайла Петровича бібліотека отримала в різні часи понад тисячу видань, зокрема й електронних. До прикладу, на основі переданих ним у 2000-му році іноземних видань з Австралії, які стали неоціненним ресурсом для підготовки молодих вчених та їхніх досліджень, у бібліотеці було створено сектор літератури іноземними мовами.

Багатогранна особистість Михайла Петровича проявилася в різних аспектах діяльності. Ще в молоді роки він брав участь у роботі студентських загонів, а пізніше, вже під час навчання в докторантурі, виявився його поетичний дар, який наразі вилився в декілька поетичних та пісенних збірок: «Істина», «Добра багато не буває» та ін. Дбаючи про талановитих студентів та працівників університету, Михайло Петрович заохочує їх до презентації власних творів на сторінках університетського поетичного альманаху «Думки творчий злет» (за активної співпраці М. П. Войнарєнка вийшло вже три випуски) [6]. Крім того, він є почесним членом студентського поетичного клубу «Роса», засідання якого зазвичай відбуваються в бібліотеці.

Наразі Михайло Петрович всіляко сприяє розвитку університету, є організатором підготовки цілої низки грантових проєктів, серед яких найвідомішими є програми з перепідготовки та працевлаштування офіцерів запасу та членів їхніх сімей, що фінансувалися за програмою TACIS, Міністерства оборони Великої Британії, Трастовим фондом програми НАТО

«Партнерство заради миру» та програми побудови сонячних електростанцій на дахах корпусів університету, яка сьогодні втілена в життя не тільки в нашому виші.

Одним із важливих напрямків діяльності ювіляра є й краєзнавча робота. Михайло Петрович давно і плідно досліджує економіку нашого регіону, запроваджує інноваційні форми економічного розвитку, є членом Національної спілки краєзнавців України та справжнім патріотом своєї малої батьківщини та рідної країни. Адже тільки закохана у свій край та свою країну людина може написати такі щирі й хвилюючі ліричні рядки:

*Земле подільська, чарівний мій краю,
Неба вечірнього зоряна синь,
Серцем простори твої обіймаю,
Щедрість полів і озер голубинь.*

*Краю Тарасів і Лесин, мій краю!
Свою любов я в тебе переллю,
Тільки тобі я цю пісню співаю,
Тільки тебе я так вірно люблю!*

Войнаренко М.П. [6, с.20]

Література:

1. Андрієнко І. Л. Войнаренко Михайло Петрович / І. Л. Андрієнко // Енциклопедія Сучасної України / НАН України, Наук. т-во ім. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАН України. – Київ, 2006. – Т. 5 : Вод-Гн. – С. 39.
2. Войнаренко Михайло Петрович // Учені Національної академії наук України: Хмельницька область : до 100-річчя НАН України : біобібліогр. покажч. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ. – Хмельницький, 2018. – С. 12–14.
3. Войнаренко Михайло Петрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Войнаренко_Михайло_Петрович. – Назва з екрана.
4. Войнаренко Михайло Петрович [Електронний ресурс] // Інформаційний портал «Наука України: доступ до знань». Науковці України / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0136949>. – Назва з екрана.
5. Войнаренко Михайло Петрович [Електронний ресурс] // Науковці Хмельниччини : [краєзнавча база даних]. – Електрон. дані. – Хмельницький : ХНУ, 2015–2020. – Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/inf_res/avtory_HNU/Voynarenko.htm. – Назва з екрана.

6. Думки творчий злет : художньо-публіцистичний альманах ХНУ. Вип. 2 / відп. ред.-уклад. М.П. Войнаренко, В.Ц. Михайлевський. – Хмельницький: ПП Мельник, 2014. – 118 с.
7. Істина: Поезія. Пісенна лірика. Акрівірші. / М. П. Войнаренко. – Хмельницький : Обереги, 2000. – 70 с.
8. Михайло Петрович Войнаренко. До 70-річчя від дня народження : біо-бібліогр. покажч. / уклад. О. М. Бичко ; відп. за вип. О. Б. Айвазян. – Хмельницький: ХНУ, 2020. – 228 с.
9. Тарчинська О. Войнаренко Михайло Петрович : [перший проректор, проректор з наук.-пед. та наук. роботи, д-р екон. наук, проф. ХНУ] / О. Тарчинська // Енциклопедія освіти Хмельниччини / Хмельниц. облрада, Хмельниц. облдержадмін., Департамент освіти і науки облдержадмін., Хмельниц. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ; редкол: Берега В. Є. (голова) [та ін.]. – Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2017. – С. 234.